UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Officio Archidiaconi. Titvlvs XXIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-62953

Visual Library

niunt, permittere debeas celebrare divina. [2 & infrà.] Reſpondemus, quòd niſi legitimè tibi conſtiterit, ſive per literas, ſive per teſtes, de illorum ordinatione canonica, qui penitus ſunt ignoti, non debes ipſos permittere in *a* tuis plebibus celebrare: ſed ſi forſitan eorum aliqui ſecretò ex devotione celebrare voluerint, poteris ſuſtinere.

[1 *Diſcretio poſtulavit per ſedem Apoſt. edoceri.*]

[2 *Cum plerique eorum de quorum canonica ordinatione non conſtat, ſtatim ut veniunt, præſumunt non expetita licentia celebrare. Nos autem tuam in Domino ſolicitudinem commendantes ſuper primo articulo. ſ.t.*]

CAP. IV.

Inferiores prælati ſine diœceſanorum conſenſu, in eccleſiis ſuis peregrinos non poſſunt inſtituere.

Honorius III. *Regin. Epiſcopo.*

TE nobis proponente didicimus, quòd quidam prælati eccleſiarum tuæ juriſdictionis, in eccleſiis ſibi commiſſis ſine conſcientia *b* tua clericos de alienis Epiſcopatibus *c* inſtituere non verentur. Attendentes igitur id eis nulla ratione licere, cùm ſit honeſtati contrarium *d*, & à ſanctorum Patrum inſtitutionibus alienum: [1 & *infrà.*] Inquiſitioni tuæ taliter reſpondemus, quòd tibi licet eos exinde removere, niſi aliquos ex diſpenſatione in eiſdem eccleſiis duxeris dimittendos.

[1 *Ad exemplar fe. re. Alex. P.P. p.n. auct. Apoſt. tibi indulgemus, ut ſi qui clerici de alienis Epiſcopatibus in eccleſiis tuæ juriſdictionis ſine conſcientia & aſſenſu tuo ſunt vel fuerunt in poſterum inſtituti.*]

DE OFFICIO ARCHIdiaconi.

TITVLVS XXIII.

CAP. I.

Ponit quæ ſpectant ad officium Archidiaconi.

Ex libro Romani ordinis.

VT Archidiaconus *e* poſt Epiſcopum ſciat ſe vicarium eſſe ejus in omnibus, & omnem curam in clero (tam in urbe poſitorum, quàm eorum, qui per parœcias habitare noſcuntur) ad ſe pertinere, ſive de eorum converſatione, ſive honore *f* & reſtauratione eccleſiarum, ſive doctrina eccleſiaſticorum, vel cæterarum rerum ſtudio: & delinquentium rationem coram Deo redditurus eſt. Et ut de tertio in tertium annum, ſi Epiſcopus non poteſt, parœciam univerſam circumeat, & cuncta, quæ emendatione indigent, ad vicem ſui Epiſcopi corrigat & emendet.

CAP. II.

Non ſummatur, ſed ponit quædam quæ ſpectant ad officium Archidiaconi.

Ex concilio Toletano.

OFficium *g* verò Archidiaconi eſt Evangelium quando voluerit legere, vel alicui de Diaconis præcipere: & quando Epiſcopus miſſam canit, ad juſſionem illius induant ſe levitæ veſtimentis ſacris: qualiter cum Pontifice ad miſſam *h* procedant: [1 & ſ.] Omne eccleſiaſticum officium providendo, lectiones aut reſponſoria in matrice eccleſia dare debet, & auſcultare, in tantum ut nullus Evangelium, aut Epiſtolam, reſponſoria, vel quamlibet in eccleſia lectionem legat & cantet, donec auſcultetur ab ipſo. Acolythos *i* quoq; ipſe ordinet, quis eorum candelabra, quis thuribulum deferre, quisve minorum in eccleſia aliqua officia [illegible] debeat.

[1 *Omnemq; querimoniam ſeu cauſam vel juſtitiam [illegible] tericam vel Diaconorum vel Subdiaconorum ipſe debet [illegible] ordinare. Ideò verò ſtrenuus, providus, cautus, [illegible] agens totius Epiſcopatus curam habeat, &c.*]

CAP. III.

Cuſtodia vaſorum eccleſiæ ſpectat ad Archidiaconum.

Gregorius III. *Archidiacono Salentano* a.

EA quæ contra: & *infrà.* Scire verò te volumus, quòd à te diſtrictè quæſituri ſumus, quia [illegible] priæ eccleſiæ, vel ea quæ de diverſis eccleſiis [illegible] ſunt collecta, non ſub omni ſolicitudine & fide [illegible]tur. Quòd ſi quid ex eis, vel negligentia, vel cujuſquam fraude deperiit, tu hoc reatu aſtringeris, qui per Archidiaconatus ordinem cuſtodiæ ejuſdem eccleſiæ [illegible] deputaris.

CAP. IV.

Archidiaconus ſine mandato Epiſcopi, non committit curam animarum, id eſt, non habet inſtitutionem authorizabilem.

Alexander III. *Elien. Archidiacono.*

CVm ſatis *b* ſit abſurdum: [1 & *infra.*] Quoniam igitur obtentu alicujus conſuetudinis, non [illegible] contra ſanctorum Patrum conſtitutiones venire [illegible] ad tuum non ſpectat officium vindicare. Mandamus [illegible] nemini ſine licentia & mandato Epiſcopi curam [illegible]mas committere animarum.

[1 *Et à ſanctorum Patrum inſtitutionibus alienum [illegible] diaconus auct. propria debeat cuilibet eccleſiarum committere, ægrè nimis ferimus, quòd tu ſine mandato Epiſcopi [illegible] animarum committis.*]

CAP. V.

Archidiaconus de jure communi non poteſt [illegible] And. de Burc.

Idem *Vigorienſi Epiſcopo p.c. cauſa quæ.*

ARchidiacono *c* non videtur de eccleſiaſtica [illegible]tione licere (niſi auctoritas Epiſcoporum [illegible] in aliquos ſententiam promulgare.

CAP. VI.

Archidiaconus ſemel in anno (niſi neceſſitas exigat [illegible]) tat ſuam provinciam, id eſt, parœciam.

Idem *Epiſcopo Conventren. & Abbati Ceſtrenſ.*

MAndamus *d* quatenus prohibeatis Ceſtr. [illegible] chidiacon. ne ad eccleſias ſui Archidiaconatus [illegible] ſitandas, niſi ſemel in anno accedat. Niſi fortè [illegible] ſa emerſerit, propter quam ipſum oporteat [illegible] clesias ſæpius viſitare.

CAP. VII.

Dicit primò quod ſit officium Archidiaconi: [illegible] lud relevetur Epiſcopus. Et ſecundò dicit Decanus [illegible] ſcopum & Archidiaconum eligendos & amovendos, [illegible] ces communiter gerant.

Innocentius III.

AD hæc nos *e* dicimus *f.* & *infrà.* Sanè [illegible]

a *Deeſt dictio, in.* b *aliàs, ſcientia, id eſt, facultate aut licentia.* c *aliàs, partibus.* d *vide leg. quod vulgo. ff. de ſtatu hom. & l. ſi cum dies. §. compromiſſo. ff. de arbitr.* e *Cap. 2. eodem tit. in 1. compilat.* f *aliàs, onere.* g *Cap. 3. eodem tit. in 1. compilatione.* h *Vt verbi gratia bini honeſtè & demiſſo vultu.* i *Quis ordo ſit Acolythorum in eccleſia tradit Magiſter Sentent. libr. 4. diſt. 24. §. quarto loco.*

a *Gregorius epiſtol. 10. libr. 1. Regiſtri & cap. 1. eod. tit. [illegible] pilat. Aliàs, Salernitano Archiepiſc. aliter, Archidiacono [illegible] Diacono Salonitano. in aliis Epiſc. al. Archidiac. [illegible] tius. vide lib. 2. epiſtol. 16. regiſtri, ex qua eſt apud [illegible] ſtinct. 74. canon. 8. & lib. 1. epiſt. 19. vide diſt. 74. can. [illegible] eod. tit. in 1. compilat. & poſt concil. Lateranen. ſub [illegible] partic. 26. cap. 2.* c *al. Archidiaconis cap. 5. eod. [illegible] compil. & habetur poſt concil. Lateranenſ. ſub [illegible] partic. 36. cap. 4.* d *Habetur poſt concil. Lateranenſ. [illegible] xandro III. part. 2. cap. 11. vide concil. Triden. ſup. [illegible]* e *Cap. 1. eod. tit. in 4. compilat.* f *in antiquis [illegible] Dominus. al. docuimus.*

tur fraternitatis devotio, quid ad officium Archidiaconi debeat pertinere, & in quibus per ipſum cura epiſcopalis ſolicitudinis debeat relevari: & nos prout poſſumus reſpondemus. Archidiaconus (ſecundùm ſtatuta B. Iſidori) imperat Subdiaconis & levitis: parœciarum ſolicitudo & earum ordinatio ad ipſum pertinet: & audire debet & jurgia ſingulorum: Archipresbyteri, qui à pluribus Decani nuncupantur, ejus jurisdictioni ſe noverint ſubjacere. Secundùm vero Romani ordinis conſtitutionem major poſt Epiſcopum, & ipſius Epiſcopi vicarius reperitur: omnem ſolicitudinem & curam, tam in clericis, quàm in eccleſiis eorum (prout melius ſecundùm Deum poterit) impendendo, cùm ſuper his ſit redditurus rationem in diſtricti examinis judicio. Item in epiſtola B. Clementis Papæ p.n. oculus Epiſcopi Archidiaconus appellatur, ut loco Epiſcopi per Epiſcopatum proſpiciens, quæ corrigenda viderit, corrigat & emendet: niſi adeò fuerint ardua negotia, quæ abſque maioris ſui præſentia nequeant terminari. In quadam verò noſtra conſtitutione jam alia vice nos meminimus expreſſiſſe, quòd inſtitutio corporalis, tam ſuper beneficiis, quàm etiam dignitatibus ad ipſum debeat pertinere, examinatio etiam clericorum ſi fuerint ad ſacros ordines promovendi: & hoc idem in collationibus beneficiorum credimus obſervandum, ut qui beneficiis eccleſiaſticis præficiendi fuerint, à ſuo prius examinentur Archidiacono, & per ipſum poſtmodum Epiſcopo præſententur.

Subſequenter poſtea quæſiviſti, utrum decani rurales, qui pro tempore ſtatuuntur, ad mandatum tuum ſolum, vel Archidiaconi, vel etiam utriuſque inſtitui debeant vel deſtitui, ſi fuerint amovendi. Ad hoc breviter reſpondemus, quòd cùm ab omnibus, quod omnes tangit, adprobari debeat, & commune eorũ decanus officium exerceat, communiter eſt eligendus, vel etiam amovendus.

CAP. VIII.

Archidiaconus non dat commendatitias ad ordines.

Idem.

Significaſti b: & infrà. Interdicas Archidiacono tuo ne ſine conſcientia tua & auctoritate literas ſuas promovendis concedat. Et eis etiam diſtrictè c prohibeas, ne ad ordines audeant convolare. Qui ſi contra prohibitionem tuam venire præſumpſerint, executionem d eis ordinum ſuſceptorum totaliter interdicas.

CAP. IX.

Archidiaconus examinat & præſentat ordinandos, & ponit prælatos in ſede.

Idem *Mediolanen. Archiepiſcopo.*

Vt noſtrum: e [& infrà.] Nec fuit f ſufficienter probatum, quòd cancellarius ex officio ſuo exerceat ſpiritualia memorata, cùm ea potius de jure communi ad Archidiaconi ſpectent officium: repræſentare g videlicet ordinandos Epiſcopo, & illos examinare, ponere Abbates & Abbatiſſas in ſede.

CAP. X.

Archidiaconi in monaſteriis juriſdictionem non habent, niſi quantum tribuit eis generalis vel ſpecialis conſuetudo.

Honorius III. *Abbati Ariminen. Trecen. diœceſis, & Archidiacono & Decano S. Stephani Trecen.*

Dilecto filio: & infrà. Ad petitionem Archidiaconi Senon. conquerentis, quòd Abbas & conventus monaſterii ſancti Petri Senonen. procurationem a annuam, & quædam alia, ratione ſui Archidiaconatus ad ipſum ſpectantia, exhiberi ſibi contra juſtitiam denegabant: Abbati ſancti Criſpini & collegis ejus dedimus in mandatis, ut audirent cauſam, & fine debito terminarent. Coram quibus petiit prædictus Archidiaconus ut b cùm monaſterium intra metas ſui Archidiaconatus ſit ſitum, Abbas & monachi ſibi obedirent in his, quæ pertinent ad juriſdictionem, correctionem, & viſitationem, ad jus (ut dicebat) archidiaconale ſpectantes, videlicet ut coram ſe conquerentibus reſponderent, citati etiam venirent ad ejus præſentiam: & ejus mandata c honeſta & ſancta ſecundùm Deum, de correctione exceſſuum, & aliis, quæ Archidiaconi ſolent & poſſunt rationabiliter injungere, audituri, & (ſalva ſua regula, & Abbatis ſui debita obedientia) ſervaturi. Petiit inſuper ne de cætero facerent aliquos de Senonen. d ballivia, eo prætermiſſo, coram officiali Senonen. Archiepiſcopi conveniri, adſerens illos priùs debere conveniri ſub ipſo, quàm coram officiali prædicto: ſpecialibus ipſius Archiepiſcopi & hominum, ac familiæ ſuæ cauſis duntaxat exceptis: [1 *& infrà.*] Ideoque diſcr. v. manda. quare, per majores eccleſiæ Senonenſ. canonicos, qui habere debent de hujuſmodi conſuetudine notitiam pleniorem, ſuper his ſolicitè veritatem inquiratis: & niſi vobis conſtiterit præfatum Archidiacon. vel prædeceſſores ipſius de pacifica ſic obtenta conſuetudine juriſdictionem aliquam in ipſo monaſterio, vel in hujuſmodi Abbatiis hactenus habuiſſe, præfatum monaſterium ab ejus impetitione penitus abſolvatis, perpetuum ſuper hoc ipſi Archidiacon. ſilentium imponentes. Si verò de præmiſſis conſtiterit per eoſdem, eandem juriſdictionem duntaxat adjudicantes eidem in monaſterio prædicto, quam ipſum vel prædeceſſores ſuos in monaſterio ipſo, vel in eiſdem Abbatiis habuiſſe conſtiterit: ſuper aliis perpetuum ei ſilentium imponatis.

[1 *Lite ergo ſuper præmiſſis coram præfatis judicibus legitimè conteſtata, & auditis ab eiſdem hinc inde propoſitis, iidem judices de utriuſque partis aſſenſu cauſam ad examen Apoſtolicum remiſerunt. Ipſis ergo Alber. & Archidiacon. in noſtra præſentia conſtitutis, nos attendentes eorum conſuetudines eſſe ſuper Archidiaconorum juriſdictione diverſas, cùm in hoc caſu neſciremus conſuetudinem, qua in Abbatiis Senonen. ordinis præfati monaſterii utitur Archidiacon. Senonen. finalem nequivimus habere in hujuſmodi quæſtione proceſſum. Volentes autem ut eidem quæſtioni finis debitus imponatur, cauſam ipſam vobis de ipſius Abbatis & procuratoris aſſenſu duximus committendam.*]

DE OFFICIO ARCHIpresbyteri.

TITVLVS XXIV.

CAP. I.

Archipresbyter civitatis ſubeſt Archidiacono: & principaliter præeſt Presbyteris, & Presbyteralibus officiis.

Ex concilio Toletano.

Vt Archipresbyter e ſciat ſe ſubeſſe Archidiacono, & ejus præceptis, ſicut ſui Epiſcopi obe-

a *Illi tamen judicent Archidiaconi cauſas matrimonii & criminum, concil. Trident. Seſſ. 24. decr. de reform. c. 20. §. ad hac. nec alias ſu conciliaretur. Idem conc. Trid. c. 12.* b *Cap. 2. eod. tit. in 4. compil.* c *al. diſcretè.* d *In vetuſtis ita: Executionem eis ordin. talium ſuſcept.* e *Prodeat de vultu Dei judicium, &c. infra. cap. ut noſtrum. de appellatio. & c. ut noſtrum. ut eccleſ. be. ſ. de conferatur.* f *Cap. 3. eod. tit. in 4. compil.* g *In vetuſtis, præſentare.*

a *Eſt autem procuratio, neceſſariorum ſumptuum exhibitio, quæ debetur prælatis diœceſim ſeu ſubditos viſitantib.* b *Idem.* c *Quid in viſitatione præſtare debeant prælati, tradit concil. Trident. Seſſ. 24. de reform. cap. 3.* d *Archiepiſc.* e *Burch. l. 3. c. 50. Ivo part. 5. cap. 20. & c. 1. eod. tit. in 1. compil. Iſidor. in epiſt. ad Lendefredum Epiſcopum Cordubenſem & Grat. diſt. 25. can. 1.*